

‘Ik vind dat schreeuwen en schelden lastig’

Je bent gek, was de reactie toen Yoeri Albrecht (50) directeur werd van De Balie. Maar binnen zeven jaar herrees het ‘irrelevante lulclubje’ uit het graf en nu zitten de zalen vol. Geen gebrek aan interessante en controversiële standpunten. ‘Denken moet je niet doen in het donker.’

TEKST MARCEL WIEGMAN
FOTO'S ROGIER VAN 'T SLOT

Het ruikt er naar boenwas, koffie en natte jas, al schijnt buiten nog zo hard de zon. Het bruine hout van de lambrisering, de hoge plafonds en de krakende trap in de grote hal. Baliedirecteur Yoeri Albrecht leunt eens achterover, neemt een hap uit zijn appeltje en snuift de lucht op.

Het oude gebouw, in licht krakkemikige staat, doet hem denken aan zijn jaren in het Britse Oxford, waar hij internationale politiek studeerde en doceerde in de Europese ideeëngeschiedenis. Een klassieke omgeving, bezwangerd met historie, waar gezamenlijk gegeten wordt en kennis uitgewisseld.

Hij heeft, zegt hij tevreden, zijn redactie meegenomen naar Engeland om kennis te maken met zijn oude professoren.

De Balie. 'Een irrelevant lulclubje met sterke voorkeur voor debatten over Oost-Congo en biologische koffie,' stelde een bezoeker in deze krant vast, vlak voordat Albrecht in 2010 de vrijwel failliete boedel overnam.

En nu? Een maand geleden moest Albrecht uitwijken naar de grote zaal van de Stadsschouwburg voor een optreden van primatoloog Frans de Waal. Had hij op één avond vier programma's lopen, allemaal uitverkocht. Ruim elfhonderd kaarten op een gewone, doordeweekse dag.

Hoezo is er in Amsterdam geen behoefte aan debat?

Albrecht: "Een Chinese vervloeking luidt: moge u leven in interessante tijden. Als ik er nu nog niet in zou slagen die drie zaaltjes van ons vol te krijgen, doe ik mijn werk gewoon niet goed genoeg."

De cijfers: De Balie, in 1982 opgericht door PvdA-coryfee Felix Rottenberg, is op weg naar duizend evenementen per jaar. In zes jaar tijd is het aantal bezoekers →

gegroeid van 30.000 naar 100.000, de receptie van 30.000 naar 400.000 euro en de redactie van vier naar twaalf man. Zeventig procent van het publiek is jonger dan 35 – ook dat is, zacht gezegd, weleens anders geweest. Onderzocht wordt of de grote zaal kan worden uitgebreid met een balkon.

Herrezen uit het graf.

Vorig jaar haalde De Balie met Dutch-Culture en regisseur Ivo van Hove van Toneelgroep Amsterdam nog de wereldberoemde acteur Jude Law naar de stad voor het openingsprogramma in het DeLaMar Theater van het driedaagse Forum on European Culture. Een avond met nagespeelde politieke speeches van grootheden als Václav Havel, François Mitterrand en Margaret Thatcher, in combinatie met het werk van Shakespeare, Goethe en Victor Hugo. “De mensen waren aan het einde in tranen,” zegt Albrecht, “voor een programma over Europa!”

Toen hij zeven jaar geleden directeur werd, zeiden de mensen: je bent gek.

Albrecht: “Dat was voor mij des te meer reden om het doen, want de stad heeft een plek als De Balie nodig, waar in de openbaarheid licht wordt geworpen op duistere gedachten, nieuwe gedachten en mooie gedachten. Denken moet je niet doen in het donker.”

De Balie volgens de Baliedirecteur: een live magazine met journalistiek, kunst en theater of een combinatie van dat alles. Een toevluchtsoord waar je nooit voor dichte deuren komt te staan. *Frappet toujours*, een podium dat elke dag opnieuw presteert, imperfect en onvoorspelbaar.

Een ‘baarmoeder voor nieuwe initiatieven’. Het documentairefestival Idfa is er ontstaan, de allereerste aflevering van het Amsterdam Dance Event was in De Balie. Vijf jaar geleden werd er de eerste European Press Prize uitgereikt, die moet uitgroeien tot ‘de Europese Pulitzerprijs’.

Tussen de keurige intellectuelen en art-housefilms maakten de afgelopen jaren ook omstreden gasten als Dyab Abou Jahjah van de Europees-Arabische Liga, de Deense cartoonist Kurt Westergaard, de Britse Ukipvoorman Nigel Farage en de extremistische imam Sjeik Haitam al-Haddad hun opwachting. Een debat over de mogelijkheid van een liberale islam werd in december 2011 verstoord door de komst van tientallen aanhangers van Sharia4Belgium. Regelmatig staat nu bij De Balie politie op de stoep om een oogje in het zeil te houden.

U schijnt nogal happig te zijn op incidenten en relletjes.

“Nou, nee. Het antwoord daarop is gewoon: nee.”

U haalt er in elk geval niet uw neus voor op.

“Ik loop er niet voor weg, nee. Dan kan ik beter een andere baan zoeken. Maar ik vind het niet leuk. Sterker: het raakt me. Echt. Ik vind dat duwen en trekken en schreeuwen en schelden lastig.”

De grote emoties.

“Ik kan daar slecht mee omgaan. Ik vind het ook moeilijk om verantwoordelijk te zijn voor de mensen die hier werken en de duizenden gasten die hier komen. Er zijn avonden dat ik aan het barpersoneel vraag of ze wel willen werken. Als in Parijs

‘Principieel vind ik dat je je publiek nooit de mond moet snoeren. Het is belangrijk te weten wat er leeft’

de Bataclan wordt beschoten, vind ik dat heel erg ingewikkeld.”

Dan denkt u: de volgende keer ben ik aan de beurt?

“Nog erger: de mensen die voor me werken of mijn publiek.”

Heeft u weleens een programma geweigerd?

“Ik heb eens een theatermaker gehad die een fictieve rechtszaak wilde opvoeren tegen Mohammed wegens pedofilie. Ik vond het risico te groot.”

Het was geen principiële keuze?

“Het was een zwaktebod. We hebben hier ook weleens een naakte vrouw aan het kruis gehangen. Over Christus kun je van alles doen, maar met Mohammed ligt het ingewikkeld.”

Denkt u dan: ik ben een lafaard?

“Ja.”

De laatste keer dat het uit de hand liep, werd er opgeroepen tot deportatie van Marokkanen.

“Er was iemand in het publiek die dat voorstelde.”

Na afloop werd De Balie vergeleken met een Beierse bierkelder.

“Dat vind ik dus heel lastig, dat doet mij veel. Het ging over de vraag waarom jihadi’s hun slachtoffers – in grote meerderheid moslims overigens – haten. Op zijn website Joop.nl liet Francisco van Jole twee minuten van de avond zien en suggereerde vervolgens dat wij een debat aan het entameren waren over deportatie. Dan kies je ervoor om met *fake news* een groot deel van Nederland angst aan te jagen.”

Er greep niemand in toen het werd gezegd.

“De voorzitter had adequater moeten reageren, maar principieel vind ik dat je je publiek nooit de mond moet snoeren. Er zijn kennelijk mensen in Nederland die vinden dat het maximum aan moslims op 2 procent moet worden gesteld. Ik vind dat een idioot standpunt, ik heb na afloop met degene die dat zei ook nog enorme ruzie getrap, maar het is belangrijk om te weten wat er leeft. Door dat live te laten zien, draag je bij aan de nuance.”

Een imam uitnodigen die zegt dat joden afstammen van apen en varkens draagt ook bij aan nuancering van de meningsvorming?

“Hij zei dat je overspeligen moet stenigen. Ik zat die avond voor en was oprecht verbaasd. ‘Maar meneer, u roept op tot marteling, dat kunt u toch niet menen.’ Dat deed hij wel, want ‘het stond in de Koran’. Dat mensen boeken zo letterlijk nemen, vind ik onthullend. Er zijn in onze samenleving mensen die hem zien als een lichtend voorbeeld.”

“Zo hebben we ook Nigel Farage uitgenodigd, de enige keer dat hij in Nederland was. Ben ik het met zijn nationalisme eens? Nee. Maar het is van belang je te verdiepen in opvattingen die je tegenstaan of die je niet begrijpt. Ik kreeg een brief van mijn oude hoogleraar uit Leiden, die zei dat hij teleurgesteld was in mij, omdat ik zo voor de Europese Unie ben. Ik heb hem geantwoord dat ik onder meer door hem ben opgevoed met het besef dat je altijd moet proberen om je met elkaar te verstaan.”

Gaan we Geert Wilders nog een keer zien in De Balie?

“We hebben het vaak geprobeerd. Meestal reageert hij helemaal niet.” →

‘Op het schoolplein heb ik veel gevochten en later ook nog wel’

Waar ligt voor u de grens in wat u programmeert?

“Toen Haitam al-Haddad kwam, belde burgemeester Van der Laan. Hij zei: ‘Yoeri, de gemeente Amsterdam is erg voor debat en vrijheid van meningsuiting, maar ook erg tegen antisemitisme, dus stuur ik een diender en een officier van justitie om te kijken of er iets strafbaars gebeurt.’ Dat is loepzuiver.”

De grens ligt bij het strafrecht?

“Soms moet je zelfs die grens op durven rekken. We maakten een programma over het eten van vlees, waarbij we op het podium twee hanen wilden slachten. Ik ben vegetariër, maar vind dat als je vlees wilt eten, je dat voedsel ook recht in de ogen moet kijken. De voedsel- en waren-autoriteit heeft ons letterlijk bedreigd met tienduizenden euro’s boete. Ik vond dat een beperking van onze artistieke vrijheid. We hebben een protestcolumn voorgelezen, maar achteraf denk ik: we hadden die slacht gewoon door moeten zetten.”

Heeft u het gevoel dat u met De Balie heel Amsterdam bereikt?

“Ja.”

Zit hier weleens een zaaltje vol met Marokkanen uit Geuzenveld?

“Op zo’n avond met Haitam al-Haddad heeft een groot deel van het publiek een hoofddoek op.”

En dan bent u tevreden?

“Wij worden voor 12 procent gefinancierd met publiek geld. Dan is het je verantwoordelijkheid om iedereen erbij te betrekken: jong en oud, links en rechts, homo en hetero, zwart en wit, moslim, jood, christen en atheïst. Er wordt weleens gezegd dat er geen publiek te vinden is onder bepaalde groepen, maar dat is gewoon niet waar. Als je hier iets programmeert voor *queer migrants*, zit De Balie dagenlang vol.”

Op GeenStijl wordt u tegenwoordig uitgemaakt voor engnek.

“Ik word tegenwoordig door iedereen behoorlijk over de hekel gehaald, van Joop

tot GeenStijl. Dat lijkt mij overtuigend bewijs dat wij breed en vanuit het midden programmeren.”

U schijnt onredelijk boos te kunnen worden.

“Ik ben een emotioneel mens.”

Wanneer heeft u voor het laatst iemand geslagen?

“Dat is lang geleden. Op het schoolplein heb ik veel gevochten en later ook nog wel, tijdens mijn studententijd.”

Ik hoorde dat u een fanatiek vogelaar bent.

“Dat klopt.”

Achter de geelgerande flierefluiter aan.

“Dat zijn twitchers, dat doe ik niet. Ik ga naar de Waddenzee of het bos en neem de verrekijker mee. Een ander gaat op zondag naar het voetbalveld.”

Wat vindt u er zo leuk aan?

“Het is heel gek, maar als je over het water kijkt met een grote kijker en je ziet een groep ganzen of eenden liggen, het zonlicht op het verenkleed. Ik kan daar helemaal lyrisch van worden. Ik dacht dat ik het van huis uit had meegekregen, maar mijn vader beweert dat ik hem heb meegenomen in plaats van andersom. Ik vogel nu met mijn zoon.”

U heeft uw vriend en inspirator Theo van Gogh er vaak op aangesproken dat vrijheid van meningsuiting geen vrijbrief is om alles maar te zeggen.

“Ik ben opgevoed met de gedachte dat het nooit een goed idee is om mensen wilens en wetens te beledigen omdat ze homo zijn, of zwart, of een bepaalde religie hebben. Ik zal een moslim nooit voor geitenneuker uitmaken.”

Van Gogh zei: zonder beledigingen komen we niet vooruit.

“Hij zong de oude socialisten na: sterf, gij oude vormen en gedachten. Dat heet creatieve destructie: vernieuwing is onmogelijk zonder afbraak. Ik begrijp dat wel, maar...”

U vindt het ordinaris?

“Misschien heeft het te maken met innerlijke beschaving, al wil ik helemaal niet beweren dat ik beschaafder ben. Socrates, Christus en Galileo Galilei hebben alle drie een proces gekregen wegens godslastering. De geschriften van Karl Marx golden in zijn tijd ook als diep beledigend.”

Kunt u mij vertellen wat de Platoclub is?

“Dat was de leesclub van schrijfster Andreas Burnier. Op mijn zeventiende heeft ze me ervoor gevraagd. We lazen Plato, Heidegger en Schopenhauer. Ik heb

YOERI ALBRECHT

6 maart 1967, Amsterdam

1973-1986

Vrije School, Amsterdam

1986-1987

Kunstgeschiedenis en
Italiaanse literatuur,
Universiteit van Firenze, Italië

1987-1992

Geschiedenis, filosofie en
internationaal recht,
Rijksuniversiteit Leiden

1992-1995

Studie Europese politiek en
docent geschiedenis en
filosofie, Oxford, Engeland

1994-2005

politiek redacteur

Vrij Nederland

1998-2003

Amsterdamse Kunststraad

2001-2004

Medepresentator Avro-
programma *Krachtstroom*
2003-2012

Raad van Toezicht Stedelijk
Museum, Amsterdam

Vanaf 2010

Directeur cultuurcentrum

De Balie, Amsterdam

Vanaf 2011

Voorzitter van Vereniging
Veronica

Yoeri Albrecht is getrouwd
met Enrica Flores d'Arcais,
woont in Amsterdam en
heeft drie kinderen.

mand de risico's goed begreep, terwijl er mensen doodgingen. Ze waren volgens hem gewoon jonge mensen die domme dingen deden."

Vervult het u wel met trots als u naar uw moeder kijkt?

"Het vervult me vooral met verwondering."

Op wie lijkt u het meest: uw vader of moeder?

"Mijn intellectuele interesse heb ik van mijn vader. Ik heb altijd goed contact met hem gehad, ook als kind. Hij heeft me ontzettend veel voorgelezen: de *Ilias* en de *Odysee* en de *Bhagavad Gita*. Dat vond ik fantastisch."

Een vriend van u vertelde: hij gaat steeds meer op zijn vader lijken. Die kon ook zo enorm oreren.

"Dat beschouw ik als een compliment. Ik vind het heel belangrijk om met hem beslissingen af te wegen. Hij raadt me ook weleens af om bepaalde gasten uit te nodigen. Niet dat ik die raad dan opvolg, maar ik vind het toch heel waardevol er met hem over te praten."

Was het Amsterdam-Zuid van uw jeugd net zo kakkineus als nu?

"Het was vooral een buurt met kunstenaars, auteurs en journalisten. Ik heb een heel gelukkige jeugd gehad. Niemand van mijn leeftijd hoeft te klagen, toch? We hebben nooit oorlog gekend, we mogen onze handen dichtknijpen."

Maar het zal geen toeval zijn dat u lid bent geworden van het Leids studentencorps Minerva.

"Dat was een enorme *culture shock*. Het was een wereld die ik totaal niet kende. Op de dag dat ik stond in te pakken, heeft mijn moeder me nog geleerd hoe ik een das moest strikken. Ik wilde uit Amsterdam weg, omdat ik mij realiseerde dat ik buiten de stad niemand kende. Ik dacht: waar ben ik zo ver mogelijk weg van mijn oude leven? Dat was bij Minerva in Leiden."

Vond u het wel leuk?

"Ik vond er in eerste instantie geen donder aan. Beperkt, elitair en acultureel. Pas na een tijd ontdekte ik dat er meer zit achter de façade."

Door uw vrienden wordt u geroemd om uw loyaliteit.

"Dat vind ik een fijn compliment."

Ik kan me toch voorstellen dat u weleens een aanbieding krijgt.

"Klopt, maar ik heb hier fantastisch werk. Ik geloof ook dat het goed is om een cultureel instituut als De Balie lang te leiden. Ik snap niets van het adagium dat je elke vier jaar moet wisselen. Dat is contra-productief."

Er wordt gezegd dat u naar het Nederlands Filmfestival gaat.

"Ook dat klopt. Ik ben gevraagd als voorzitter van het bestuur. Ik vind het ongelooflijk mooi, maar ik twijfel. Ik zit hier echt met een dagelijkse programmering. Ik weet het gewoon nog niet." ●

haar ontmoet via een vriendin, van wie de ouders Andreas in de oorlog in de onderduik hadden gehad. Andreas was dertig jaar ouder dan ik. Ik raakte met haar in discussie over Nietzsche. Het voelde als thuiskomen."

Vrienden van u zeggen: Yoeri is een oude geest.

"Wat bedoelen ze daarmee?"

Dat sommige mensen zich op hun zeventiende gedragen alsof ze al een compleet leven achter de rug hebben.

"Er zijn ook mensen die mij onvolwassen gedrag verwijten."

Wat zag Andreas Burnier in u?

"Die leesclub was intellectueel schuilen voor haar. Ze heeft gezien dat zoiets voor mij ook gold. Dat noemde ze zielsverwantschap."

U heeft nog een gemeenschappelijk thema: antroposofie.

"Ik ben ermee opgegroeid. Nog steeds vind ik veel praktische aspecten van de antroposofie erg goed: biologische landbouw, de pedagogiek. Erkennen dat je de wereld nooit a priori kunt begrijpen. We hadden het over Haitam al-Haddad. Als antroposoof zeg je: eerst analyseren en dan pas oordelen."

En dan alsnog zeggen dat hij onzin praat.

"Absoluut."

Hoe streng waren uw ouders in de leer?

"De antroposofie is een buitengewoon vrijzinnige levensopvatting. Mijn ouders zijn zeer liberaal, in alle opzichten. Ze zijn nu in de negentig."

Bent u gevaccineerd?

"Dat geloof ik wel. Mijn kinderen in elk geval wel. Maar ik begrijp de twijfel over het nut van vaccinaties. Het is heel goed om je van alles hardop te vragen: waar is het eigenlijk goed voor?"

"De ouders van mijn vader kenden Rudolf Steiner, maar mijn moeder was geen antroposoof. Totaal niet. Zij was streng katholiek opgevoed en heeft daar heel bewust mee gebroken. In de oorlog zat ze in het verzet in Voorschoten. Ze deed koeriersdiensten voor haar broers, die overvallen deden met een knokploeg. Ik denk dat ze toen tot het besef is gekomen dat één iemand nooit de waarheid in pacht kan hebben."

Heeft ze er veel over verteld?

"Haar broer heeft me aan het einde van zijn leven een brief geschreven, waarin hij zei dat het ontzettend onverantwoordelijk was wat ze deden. Hij vond dat er achteraf heel dik over werd gedaan, maar dat nie-